

ارزیابی تقاضای تفرجی باغ دلگشای شیراز

سمیرا علیزاده^{۱*}، منصوره ملکیان^۲، سیما فاخران اصفهانی^۳ محمودرضا همای^۴

- ۱- کارشناسی ارشد محیط زیست، دانشگاه صنعتی اصفهان s.alizadeh228@gmail.com
- ۲- استادیار گروه محیط زیست دانشکده منابع طبیعی دانشگاه صنعتی اصفهان mmalekian@cc.iut.ac.ir
- ۳- استادیار گروه محیط زیست دانشکده منابع طبیعی دانشگاه صنعتی اصفهان Fakheran@cc.iut.ac.ir
- ۴- دانشیار گروه محیط زیست دانشکده منابع طبیعی دانشگاه صنعتی اصفهان Mrhemami@cc.iut.ac.ir

چکیده

گردشگری نیز مانند هر صنعتی تحت تأثیر عرضه و تقاضا است. یکی از روش‌های متداول برای ارزیابی منابع تفرجی، روش تقاضا از طریق مطالعه بازدیدکنندگان است. در این مطالعه به ارزیابی تفرجی باغ دلگشا در شیراز پرداخته شد. بدین منظور دو نوع پرسشنامه طراحی شد. پرسشنامه اول بر اساس پرسشنامه کلاسون طراحی شد که توسط ۱۹۶ نفر از گردشگران تکمیل گردید. در پرسشنامه دوم معیارهای اصلی و فرعی مؤثر بر تقاضای تفرجی به صورت روش فرایند تحلیل سلسله مراتبی (AHP) جهت انجام مقایسات زوجی و تعیین اهمیت نسبی درآمد و توسط کارشناسان تکمیل شد. تجزیه و تحلیل داده‌های پرسشنامه اول نشان داد که متغیرهایی مانند سن، سطح سواد و مقدار درآمد ماهانه بازدیدکنندگان دارای تأثیر چشمگیری برای استفاده از تفرجگاه دارند. بر اساس تجزیه تحلیل داده‌های پرسشنامه دوم با به کار گیری نرم افزار Expert Choice، مشخص شد که جاذبه تاریخی مهمترین معیار و تسهیلات و منابع توریسم و قابلیت دسترسی به عنوان معیارهای بعدی از دید گردشگران مشخص شدند.

واژه‌های کلیدی: باغ تاریخی-تفرجی دلگشا، پرسشنامه، فرایند تحلیل-سلسله مراتبی (AHP)، ظرفیت برد تفرجی

۱- مقدمه

برخورداری از اوقات فراغت و تفریح جزئی از زندگی روزمره جوامع پیشرفته و یک ضرورت در تمدن‌های شهری امروزی جلوه گر شده است. با درک اهمیت این موضوع، لازم است با ایجاد تفرجگاه‌ها و مراکز تفریحی، فضای سالمی برای برآورد این نیاز فراهم نمود. توجه دولت به این موضوع در سال‌های اخیر باعث شده است که طرح‌های زیادی در زمینه توسعه فضای سبز و ایجاد مراکز تفریحی مثل پارک‌های شهری به مرحله اجرا درآید. پارک‌ها و تفرجگاه‌ها به دلیل آنکه از بودجه‌های ملی احداث می‌شوند، باید بتوانند جو ابگوی نیازهای تفرجگاهی افراد جامعه باشند. بنابراین در اجرای این گونه طرح‌ها باید تجزیه و تحلیل اقتصادی و اجتماعی و بررسی خواسته‌های بازدیدکنندگان مورد توجه قرار گیرد. شناسایی و تحلیل عوامل تأثیرگذار بر تقاضای تفرجی در اجرای مدیریت موفق تفرجی تفرجگاه‌ها و در نتیجه آن رضایتمندی استفاده‌کنندگان از این مناطق نقش مهمی دارد. هر تفرجگاه با توجه به موقعیت جغرافیایی، جاذبه‌های طبیعی، نزدیکی به مراکز جمعیتی، تسهیلات خدماتی و تفرجی درون و مجاور آن، مراجعه‌کنندگان و گردشگران خاصی خواهد داشت که به طبع آن نیازهای تفرجی خاصی نیز دارند که ممکن است با استفاده‌کنندگان سایر مناطق تفرجی تفاوت داشته باشد. به همین دلیل لازم است تا در مناطق تفرجی مختلف عوامل مؤثر بر تقاضای تفرجی مشخص و مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد. یک سیستم تفرجی برای آن که